

Łącząc miłość nauki z miłością ojczyzny

Ofiarodawstwo na rzecz Polskiej Akademii Umiejętności

Polska Akademia Umiejętności powstała w r. 1872 w Krakowie jako ukoronowanie usiłowań, które naród polski podejmował od początku XIX w. około zorganizowania pracy naukowej w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wilnie i na emigracji, nie dając się odstraszyć wszelkim przeszkodom i złamać klęskom, i podejmując ten iście syzyfowy trud, gdziekolwiek dla pracy naukowej ukazały się przychylniejsze warunki – słowa odczytu wygłoszonego przez Michała Bobrzyńskiego 16 czerwca 1923 r., w pięćdziesiątą rocznicę powołania Akademii Umiejętności, dobitnie opisują ideowe znaczenie tej instytucji dla narodu polskiego. Ów „klejnot wielkiej doniosłości”, zbudowany na fundamencie Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, stał się owocem miłości polskiego narodu do nauki i ojczyzny. Siła Akademii tkwiła w zaufaniu, okazanym jej przez naród, dla którego była ostoją i duchowym przewodnikiem w dobie rozbiorów, a także w latach odrodzonej Rzeczypospolitej. Ufność społeczeństwa przejawiała się w realnym, materialnym wspieraniu podejmowanych w łonie Akademii inicjatyw naukowych.

Zjawisko ofiarodawstwa na rzecz Akademii, zapoczątkowane jeszcze w czasach Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, mimo iż miało okresy stagnacji, stanowiło istotne wsparcie dla polskiej nauki. Reprezentanci wszelkich warstw społecznych, kierując się wrażliwością i patriotyzmem, zapisywali dary pieniężne, a także przekazywali rękopisy, książki, mapy, zabytki archeologiczne i dzieła sztuki. Akademia, publikując w każdym swoim „Roczniku” spisy darczyńców, okazywała owym mecenasom nauki wdzięczność, zapisując ich w wiecznej pamięci potomnych.

Wobec faktu, iż jeszcze nie przebrzmiały echa obchodzonego w 2015 r. jubileuszu 200-lecia powołania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, Archiwum Nauki PAN i PAU postanowiło ponownie przywołać pamięć o ludziach, którym bliska była myśl wspierania ojczystej nauki. Temu celowi służyć ma wystawa, na której zaprezentowano archiwalia związane z zapisami: Józefa Curzydły, Michała Konarskiego, Jana Radziwińskiego, Jerzego Romana Lubomirskiego, Probusa Barczewskiego, Seweryna Gałęzowskiego, Józefa Szalaya, Karola Stefana Habsburga czy Erazma i Anny Jerzmanowskich. Pokazano również archiwalia dotyczące darów na rzecz Biblioteki, Muzeum Fizjograficznego i Muzeum Archeologicznego Akademii Umiejętności, zapisanych wolą m.in. Cypriana Walewskiego, Włodzimierza Spasowicza i Wilhelma Friedberga.

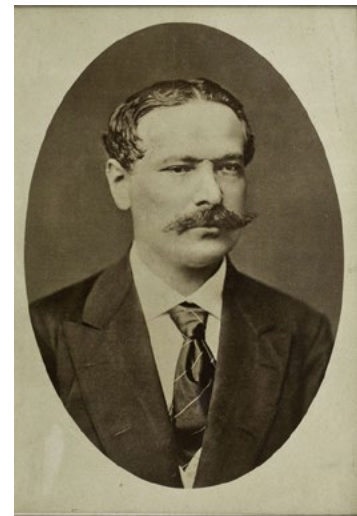
Ekspozycji towarzyszy składająca się z dwóch części publikacja. Pierwsza, w formie albumu, zawiera wybrane materiały archiwalne, prezentowane na wystawie, odnoszące się do poszczególnych zapisów, pochodzące z zespołu akt Polskiej Akademii Umiejętności. Drugą stanowi wykaz ofiarodawców, przygotowany na podstawie kartoteki sporządzonej w oparciu o dane z „Rocznika PAU”.

Łącząc miłość nauki z miłością ojczyzny. Ofiarodawstwo na rzecz Polskiej Akademii Umiejętności – to wystawa, która – prezentując wybrane materiały archiwalne dokumentujące ofiarną społeczność – stanowi wyraz wdzięczności dla tych wszystkich, którzy nie pozostawali obojętni wobec spraw nauki i kultury.

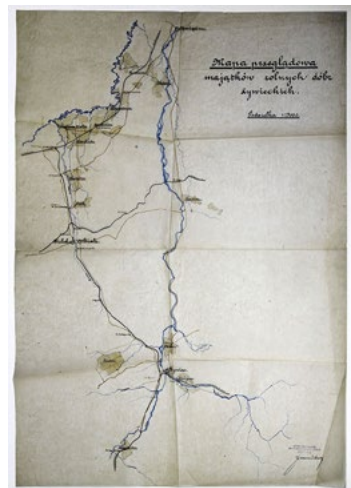
Wystawa prezentowana będzie w sali wystawowej Archiwum Nauki PAN i PAU do 30 marca 2017 roku.

MARCIN MACIUK

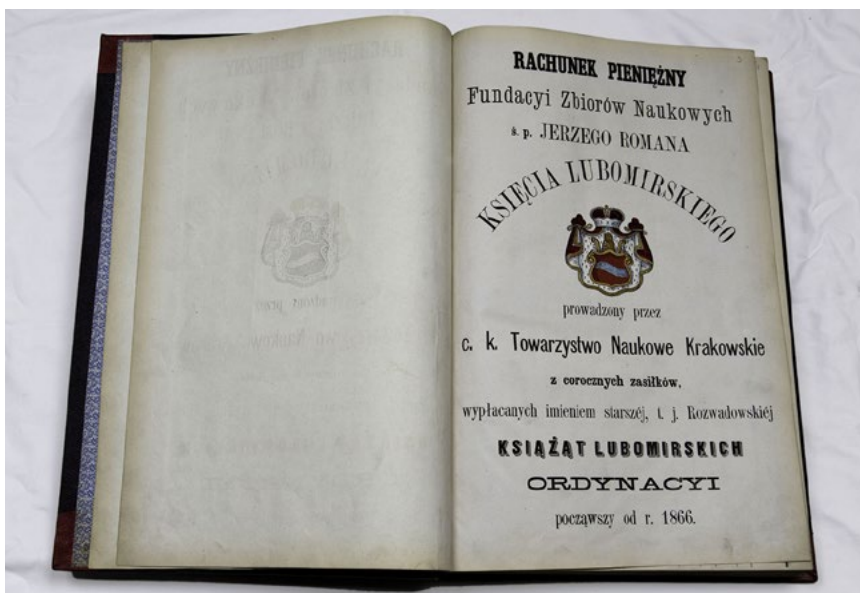
Archiwum Nauki PAN i PAU

Józef Curzydło (1828–1891)

Mapa przeglądowa majątków rolnych dóbr żywieckich

Rachunek pieniężny Fundacji Zbiorów Naukowych s.p. Jerzego Romana księcia Lubomirskiego prowadzony przez c. k. Towarzystwo Naukowe Krakowskie z corocznych zasiłków, wypłacanych imieniem starszej, t. j. Rozwadowskiej Księżąt Lubomirskich ordynacji począwszy od r. 1866 – prowadzony w latach 1866–1873